

SPD: Met Steinbrück naar 'links van het midden'

Portret SPD en Steinbrück

Achtergrond - 28 mei 2013

SPD-lijsttrekker Peer Steinbrück wil kanselier van Duitsland worden, zegt hij. Hij gaat de verkiezingen in met een programma dat zich richt op de kiezers "links van het midden", aldus de lijsttrekker. Maar de kans lijkt klein dat de SPD de verkiezingen wint. Sinds econoom Steinbrück *Kanzlerkandidat* is, gaat het bergafwaarts in de peilingen. Hij haalt het nieuws vooral met dubieuze neveninkomsten en onhandige uitspraken.

SPD-lijsttrekker Steinbrück moet doen wat geen enkele sociaal-democraat tot nu toe gelukt is: de verkiezingen winnen van Angela Merkel. Gerhard Schröder legde het in 2005 af, Frank-Walter Steinmeier verloor in 2009.

Gegadigden voor het lijsttrekkerschap waren er genoeg: voormalig minister van Buitenlandse Zaken Steinmeier, partijvoorzitter Gabriel en minister-president van Noordrijn-Westfalen Hannelore Kraft. Maar uiteindelijk stelde alleen Peer Steinbrück (66) zich kandidaat. Als minister van Financiën in kabinet Merkel-I (2005-2009) loodste hij Duitsland door het eerste deel van de economische crisis.

De ongedwongen en ervaren Steinbrück moest vertrouwen wekken. Hij is econoom en geldt als bekwaam bestuurder: zo was hij voor hij de landelijke politiek in ging minister in Sleeswijk-Holstein en Noordrijn-Westfalen. Van die laatste deelstaat, de grootste van Duitsland, was hij tussen 2002 en 2005 bovendien minister-president. Maar sinds hij lijsttrekker is, veroorzaakt hij het ene probleem na het andere en zakt de SPD steeds verder weg in de peilingen. Zijn autoritaire en directe stijl zitten hem regelmatig in de weg.

Bijverdiensten van 1,25 miljoen euro

Hij was nog maar net in beeld als kandidaat-lijsttrekker toen hij in oktober 2012 werd ontmaskerd als top-bijverdiener in de Bondsdag. Na zijn ministerschap was hij in 2009 weer gewoon parlamentslid geworden. Maar als Bondsdaglid was hij de afgelopen jaren nauwelijks te zien. In plaats daarvan bleek hij 1,25 miljoen euro te hebben bijverdiend met lezingen bij banken en bedrijven, publicaties en commissariaten. Geen beste beurt, zeker niet voor een sociaal-democraat. Toch

koos het SPD-congres hem in december tot lijsttrekker.

Zijn lidmaatschap van de raad van toezicht bij staalconcern ThyssenKrupp tussen 2010 en 2012 kan hem nieuwe problemen opleveren. Duitse media meldden in januari dat Steinbrück zich zou hebben ingezet voor een lagere elektriciteitsprijs voor het concern. Dat riekt naar belangenverstrengeling.

Met 'Obama-speeches' wil Steinbrück zijn imago oppoetsen: naar Amerikaans voorbeeld plant hij redevoeringen in zijn campagne over grote thema's als de Duitse eenheid, veiligheidsbeleid en integratie.

Het verkiezingsjaar 2013 begon met ophef over Steinbrücks uitspraak dat de kanselier meer zou moeten verdienen - ongelukkig voor iemand die zelf net gezegd heeft die functie te ambiëren. Ook andere uitspraken pakten slecht uit - zo vergeleek hij de Italiaanse politici Berlusconi en Grillo bijvoorbeeld met clowns. Dat wekte zelfs internationaal woede.

Ruk naar links

De SPD schommelt in de peilingen rond de 25 procent van de stemmen. Dat is nauwelijks meer dan de desastreuze 23 procent die ze bij de verkiezingen in 2009 haalde - het slechtste resultaat ooit. Steinbrück is zo mogelijk nog impopulairder dan zijn partij. Dit voorjaar wensten ruim 60 procent van de Duitsers Merkel als kanselier. Slechts 27 procent kon zich Steinbrück als regeringsleider voorstellen. Zelfs een deel van zijn eigen aanhang ziet Merkel liever als kanselier.

Om orde op zaken te stellen, werd begin maart Steinbrücks campagneteam gereorganiseerd en staat nu onder leiding van partijsecretaris Andrea Nahles. Zelf wil SPD-lijsttrekker zijn imago oppoetsen door naar Amerikaans voorbeeld tijdens zijn campagne 'Obama-speeches' te houden over grote thema's als de Duitse eenheid, integratie en buitenlandse en veiligheidsbeleid.

Met zijn verkiezingsprogramma maakt hij een "ruk naar links", aldus de Duitse media in maart bij de presentatie ervan. Opvallend, want Steinbrück zelf hoort tot de 'burgerlijke vleugel' van zijn partij. Nu moet hij onder meer campagne voeren tegen het hervormingsprogramma Agenda 2010. Dat werd in 2003 door SPD-kanselier Schröder ingevoerd om de problemen op de arbeidsmarkt en in het sociale stelsel aan te pakken. Bij die hervormingen is een en ander scheefgegroeid, zegt Steinbrück nu. Zijn partij pleit daarom onder meer voor de invoering van een minimumloon, het intomen van het financieel kapitalisme, een vrouwenquotum in het bedrijfsleven, een eerlijker belastingmodel en betere kinderopvang.

Schaduwkabinet

Ook in zijn *Kompetenzteam* - waarvan de leden na een verkiezingswinst mogelijk in aanmerking komen voor een ministerspost - zorgde Steinbrück voor een verrassing. Voorzitter van de bouwvakbond Klaus Wiese­hügel stelde hij in mei voor als nieuwe minister van Werkge­lenheid. Met de vakbondsleider in zijn team neemt Steinbrück een risico, menen de politieke commentatoren: Wiese­hügel geldt als fel tegenstander van Agenda 2010 en is tegen de verhoging van de pensioenleeftijd naar 67 jaar. Andere leden van zijn schaduwkabinet, dat voor de helft uit vrouwen bestaat, zijn Brigitte Zypries - voormalig minister van Justitie, nu verantwoordelijk voor Consumentenbelangen; Thomas Oppermann - ervaren fractielid en juridisch expert; en Frank-Walter Steinmeier - voormalig minister van Buitenlandse Zaken.

Dat de SPD het liefst met Die Grünen regeert, is geen geheim. Steinbrück heeft het zelf verschillende keren gezegd. De partijen liggen inhoudelijk dicht bij elkaar en trekken ook steeds meer samen op. Toen ze in februari de meerderheid in de Bondsraad - de vertegenwoordiging van de deelstaten - kregen, dienden ze direct een wetsvoorstel in om een minimumloon in te voeren. Ook beloofden SPD en Grünen iets te doen aan de oneerlijke inkomensverdeling tussen mannen en vrouwen als ze de verkiezingen winnen. Dan moeten Steinbrück en zijn partij wel snel een succesvollere campagne gaan voeren. Een samenwerking met de CDU ligt voorlopig meer voor de hand.

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel: <https://duitslandinstituut.nl/artikel/3119/spd-met-steinbruck-naar-links-van-het-midden>